

Becker Erzsébet, Fischbäckné Horváth Ildikó, Majorné Bodor Ilona, Némethné Tancsik Edit (szerk.): A Magyar Könyvtárosok Egyesületének 42. vándorgyűlése Baján II. rész

Magyar Könyvtárosok Egyesületének 42. vándorgyűlésén a szakmai programok sora a plenáris üléssel kezdődött, amely az Eötvös József Főiskola új előadótermében volt élőben követhető, a főiskola aulájában pedig kivetítőn lehetett szemlélni az eseményeket.

Bakos Klára, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnök asszonya üdvözlő beszédében rámutatott, hogy a kultúrák találkozása fontos téma, érdemes mind beszélni róla, mind művelni azt. Ha napi munkánk során tesszük is, kevés szót ejtünk róla. Az ENSZ a 2010-es évet a Kultúrák közeledésének nemzetközi évévé nyilvánította, így témánkkal is kapcsolódunk e törekvéshez, mivel a könyvtár a kultúrák találkozásának legmegfelelőbb helye. Az elnök asszony elmondta, hogy egyelőre csak beszélünk a kultúrák találkozásáról, szombaton, a kirándulások alkalmával viszont élőben megnézhetjük, átélhetjük a Baja környékén élő nemzetiségek együttélését, kultúráját, hagyományait.

Bejelentette, hogy a vándorgyűlés keretében háromnapos gyermektalálkozót szervezett Ramháb Mária igazgató vezetésével a Kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár, amely rendezvény az EUROPARTI címet viseli. A gyerekeket a bajai találkozóra Bács-Kiskun megye különböző településeiről hívták.

Révfy Zoltán, Baja város polgármestere köszöntőjében elmondta, hogy Baja, többnemzetiségű jellege miatt fontos, hogy a kultúrák találkozásának színtere legyen. Itt a résztvevők "belekóstolhatnak" a nemzetiségek kultúrájába, és hangsúlyozta, hogy a város eme sajátosságát meg kellene mutatni egész Európának. E célból kérte a könyvtárosok segítségét, és a több nemzetiség bajai együttélése szempontjából méltatta a nemzetiségi könyvtárosok szerepének jelentőségét.

Rideg László mint az oktatási, kulturális és egyházügyi bizottság elnöke, a Bács-Kiskun Megyei közgyűlés nevében köszöntötte a megjelenteket. Örömét fejezte ki, hogy öt éven belül megyénk másodszor ad otthont a könyvtárosok vándorgyűlésének. Elmondta, hogy a könyvtárak és a felsőoktatási intézmények egymást segítve építhetik a kultúrát, a nyelvet, a várost, az országot. Rámutatott arra is, hogy a fejlődés attól is függ, sikerül-e elfogadnunk egymás kultúráját, szokásait.

Beszédében külön köszöntötte az alapításának 140. évét ünneplő főiskolát.

Sári Mihály, az Eötvös József Főiskola rektorhelyettese azt hangsúlyozta, hogy a kultúrák találkozása kimondatlanul is benne van Európa elmúlt húszéves történetében. Méltatta, hogy a könyvtárosoknak öntudatosan, a nemzetiségi könyvtárosoknak pedig identitástudattal kell végezniük napi feladataikat, miközben alkalmazkodnak nemcsak az intézményeik, hanem a régióik elvárásaihoz is. Ezt követően figyelemfelkeltően ismertette a vándorgyűlésnek otthont adó intézmény 140 éves múltját.

Majorné Bodor Ilona könyvtárigazgató kifejezte afeletti örömét, hogy a szakma iránti szeretet ennyi embert hozott Bajára, a 42. vándorgyűlés színhelyére. Elmondta, hogy a 2008-ban átadott könyvtár szerepe felértékelődött, még ha a könyvtáros közvetítő szerepe némiképp háttérbe szorult is. A számítástechnika és a nyelv egyre lényegesebbé válik, ezért törekszenek arra, hogy megismerjék országunk nemzetiségeinek, valamint a szomszédos országok nemzetiségeinek kultúráját és nyelvét. Hangsúlyozta a könyvtárosképzés fontosságát, a

könyvtárosokat képző intézmények jelentőségét, mert ezeken múlik a jövő szakembereinek tudása, értéke, társadalmi elismertsége.

Rónai Iván, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium főosztályvezető-helyettese Szócs Géza államtitkár köszöntőjét tolmácsolta a résztvevőknek. Fontosnak tartotta, hogy a könyvtárosok megismerjék egymás és közösségük kultúráját, mert a megismerés megértést eredményez, akár szűkebb közösségükben, akár tágabb értelemben. Kiemelte, hogy a könyvtárak, könyvtárosok szempontjából továbbra is az olvasó, a felhasználó a legfontosabb.

Kállai Ernő, a nemzeti és kisebbségi jogok országgyűlési biztosa előadásában elmondta, hogy 13 elismert kisebbségi közösség él hazánkban, valamint megvilágította a nemzeti kisebbség és az etnikai kisebbség fogalmának különbözőségét. Magyarországon kb. egymillió ember, azaz a lakosság tíz százaléka tartozik valamelyik kisebbséghez. Ezek a kisebbségek sajátos kultúrával rendelkeznek a gondolkodásmód, értékrend, szokásrendszer, nyelv és életmód terén. Utalt rá, hogy a kultúrához való jog akkor ér valamit, ha megvalósítható. A nemzetiségi könyvellátásban a húsz megyei könyvtárnak, valamint az Országos Idegennyelvű Könyvtárnak kulcsszerepe van. Beszédének zárásaként javasolta-remélte, hogy ha bevisszük az embereket, gyerekeket a könyvtárakba, előbb-utóbb elkezdenek olvasni. Az lesz az igazi előrelépés, ha ezt maradéktalanul, tömegekre kiterjesztve sikerül megvalósítaniuk a könyvtárosoknak.

A péntek délelőtt folyó kisplenáris ülést Majorné Bodor Ilona vezette.

Fehér Miklós előadása révén a Nemzetiségi ellátások - könyvtáros szemmel témába kaptunk részletes betekintést. Az előadó kiemelte és ismertette azokat a törvényeket, amelyek a nemzetiségi kisebbségi lét kulturális megéléséhez biztosítanak jogot minden állampolgár számára. Hangsúlyozta, hogy a nemzetiségi könyvtári ellátást (is) biztosító könyvtárak e feladatkörüket alapfeladataik közé sorolják. Rámutatott, hogy szükségesnek tarja a nemzetiségi könyvtár fogalmát pontosabbá tenni a jövőben. Mivel a könyvtár az anyanyelvi kompetencia megszerzésének helye és mindenfajta információ kútfője, szükségesnek látja olvasótáborok, illetve nemzetiségi olvasótáborok szervezését. Menedzselési szempontból az MKE olyan mozgástérrel rendelkezik, hogy természetes módon partnere lehet a hazai nemzetiségek anyaországainak.

Majorné Bodor Ilona az előadás kapcsán rámutatott arra a jól működő helyi gyakorlatra, hogy könyvtárunk állandó kapcsolatban van a Goethe Intézettel és a British Councillel is. A Goethe Intézet épp konferenciánkkal egyidőben német tanítók és óvodapedagógusok részére tartott szokásos, évenként megrendezett nyári akadémiát a Magyarországi Németek Általános Művelődési Központjában, amelyhez az információs anyagokat könyvtárunk biztosította. Májusban a Goethe Intézet nyelvi programcsomagját mutatták be a könyvtárban a főiskolánkon még tanuló és már végzett nemzetiségi és idegennyelvű óvó- és tanító szakembereknek. Főiskolánk nemzetiségi képzéseiben az anyaországokból származó lektorokat alkalmaz, akik segítik a nyelvi kompetenciák elsajátítását, fejlesztését. Ezen kívül intézményünk bizonyos szakjain több éves gyakorlatként romológiai képzés is folyik.

Kormos Sándor Könyvtárellátás = könyvkereskedelem? címmel átfogó képet adott a Könyvtárellátó tevékenységéről megalakulásától kezdve a fejlesztési célokig. Új szolgáltatásaik közül az antikvár könyvek rendelkezésére, a bővülő Új Könyvek katalógusa, a területképviselői hálózat kiépítése és az ősztől megújuló KELLÓ-honlap megjelenését várhatjuk.

Felhívta figyelmünket arra a tényre, hogy a könyvtárellátás több mint könyvkereskedelem, és ezt meggyőzően, több szempontból szemléltette a hallgatósággal.

Majorné Bodor Ilona a helyi könyvtár tapasztalata alapján megelégedését fejezte ki a könyvtárellátótól való online rendelés gyorsasága, valamint a rekordok egyszerű

letölthetőségét illetően. Javasolta, hogy több műszaki, gazdasági és nyelvkönyvvel, valamint egyetemi, főiskolai jegyzettel is bővítsék kínálatukat.

A második napon került sor a szekcióülésekre.

Tíz különböző időpontban tartott 32 - szakmai szervezet által szervezett - előadás hangzott el, és jó néhány cégbemutató.

A Társadalomtudományi Szekcióban a nyelvi és kulturális sokszínűség jegyében mutatkozott be az Országos Idegennyelvű Könyvtár. Valamennyi előadó ennek egy-egy szeletét mutatta be. Mender Ibolya főigazgató a könyvtár történetéről, majd a szolgáltatások fejlesztéséről beszélt. Pancsosz Andrea gyűjteményfejlesztési koordinátor a sokszínű gyűjteményt mutatta be, valamint választ keresett arra, hogyan és milyen feltételekkel lehet tudatosan és költséghatékonyan fejleszteni napjainkban a könyvtári állományt. Sárközi Andrea, a Zeneműtár vezetője részlegének szolgáltatásáról beszélt, és hogy ennek milyen lehetősége és szerepe van a kultúrák találkozásában - előadását zenei bejátszással is fűszerezve. Papp Anna Mária, a Nemzetiségi és Dokumentációs Osztály vezetője azt vázolta fel, hogy a nemzetiségi szolgáltatások működtetése, fejlesztése, valamint a használókkal való kapcsolattartás multikulturális készségek meglétét feltételezi. Nagy Magdolna, intézményi menedzser pedig - sok képpel illusztrálva - az intézmény rendezvényeiről szólt, néhány utóbbit bővebben ismertette.

Az Olvasószolgálati Szekció előadásai mellett az EBSCOhost határok nélkül című cégbemutatót is meghallgathatták a résztvevők.

Bilicsi Erika (könyvtáros, OFI-OPKM) előadása arról szólt, hogy napjainkban az értő olvasás képessége alapvető fontosságú; európai példákkal illusztrálta, hogy az országos olvasási programok miként segítették elő a megújulást, és hogy ebben a könyvtáraknak mi a szerepük. Lonovics Lászlóné (könyvtáros, Békés Megyei Tudásház és Könyvtár) előadásából megtudhattuk, hogy intézményük milyen szolgáltatásokat nyújt 23 nemzetiségi könyvtárnak és a lakosságnak. Nemes Erzsébet (főigazgató, KSH Könyvtár) a hazai és határon túli olvasókörökről szólt a XIX. századtól kezdve, előretekintve jövőjükre is. Lencsés Ákosnak, a KSH Könyvtár Olvasószolgálati Osztály vezetőjének előadása a statisztika forrásaiba adott betekintést, hogy az érdeklődők átfogó képet kapjanak arról, milyen adatok hozzáférhetők a nemzetiségi statisztika területén.

A Műszaki Szekció és a Múzeumi Szekció közös ülésén a múlt egy-egy érdekességével foglalkozott. Csursics Lázár (Vajdaság, Titel) betegségére és idős korára való tekintettel nem tudott személyesen eljönni. Előadását Pastyik Endre tartotta meg A sajkások szerepe és tevékenysége a folyóinkon címmel. Széll Gábor (Óbudai Egyetem Könyvtára) egy érdekes témát taglalt fényképekkel illusztrált előadásában: a világ haditengerészeinek hadihajóin működő könyvtárait. Margitay-Becht András hajózástörténelemnek pedig Régi hajók, mint új szenzációk című előadása hangzott el.

Itt szintén volt egy cégbemutató, a Pedro Tanácsadó és Kereskedelmi Kft. részéről Farkas István beszélt a tömeges könyvtári digitalizálás kérdéseiről. Nyereményekkel gazdagított játékos szellemi vetélkedő zárta a délelőttöt.

Délután Szoleczky Emese (HM, Hadtörténeti Múzeum) Az emberevő cannibálok is megjelentek... Az 1896-os Albatrosz-expedíció kalandjai alcímmel keresi a kézzelfogható bizonyítékokat az akkori eseményekről* a mai gyűjteményekben határon innen és túl. Tiszavári Eszter (Iparművészeti Múzeum) a cserekapcsolatok kialakulásáról beszélt, illetve ezek jelentőségéről a múzeumi könyvtárak állománygyarapító tevékenységében. Nagy Zoltán (elnök, MKE Műszaki Szekció) gazdag képanyaggal illusztrált előadása az Adózástörténeti Múzeumról adott átfogó képet, bemutatva a muzeális gyűjteményt és az állandó kiállítást.

A Zenei Könyvtárosok Szervezete nagy sikerű, igényes programot szervezett, amelyet Simon Géza Gábor dzsessztörténész neve fémjelzett. Előadása - amelyet zenei illusztrációkkal tarkított - a ragtime eredetéről szólt, valamint az Osztrák-Magyar Monarchiában született gazdag zenei anyagról. Záró akkordként Pajor Enikő (főiskolai tanár, SZTE) a vándordallamokról tartott előadást, ahogyan egy-egy motívum - ebben az esetben egy olasz táncdallam - Európán átvonuló "mimikrijét" követhettük nyomon.

A Fejlett Információs Technológiák és Társadalom Szekció (FITT) fiatalos, dinamikus lendülettel indított. Témájuk: Térjünk a tárgyra! - Szekció három felvonásban.

Három téma, három előadó páros. Kardos András, Kun Dorottya (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Könyvtára) az Informatikushiány a könyvtárakban, az együttműködés és a központi szolgáltatások segítő szerepe témáját járta körül. Németh Márton (OSZK, rendszerkönyvtáros) és Füzesi Károly (ELTE, V. éves hallgató) kitekintést nyújtott a központi szolgáltatások gyakorlatára, külföldi sikertörténetekre. Mikulás Gábor (információs szakember, GM Consulting) és Habók Lilla (ELTE, V. éves hallgató) pedig a szervezeti kultúra - a könyvtári versenyképesség témájában mutatta be prezentációját, és a Hogyan építsünk egymásra? kérdését elemezve a hagyományos és digitális kultúra találkozásáról beszélt.

Ebben a szekcióban Tóth Kornél a Monguz-MTA SZTAKI konzorcium szoftvereit ajánlotta cégbemutatójaként.

A Bibliográfiai Szekcióban is igen sokszínű program zajlott a Kultúrák találkozása a bibliográfusokkal témakör jegyében.

Kezdeként Puskás Norbert (IQSYS) cégbemutatója hangzott el, majd Dudás Anikó (Pázmány Péter Katolikus Egyetem) a metaadat-kultúra életre keltéséről tartott előadást, amely az 1891-től megjelenő Irodalomtudományi Közlemények című folyóiratnak az Elektronikus Periodika Archívumba való felvitelével kapcsolatos tapasztalatokról is szólt. Vass Johanna (OSZK) a nemzeti retrospektív sajtóbibliográfia területén tapasztalható eltérő, néhol hiányos részletekre hívta fel a figyelmet, illetve szolgáltatásainak alakulására. Demecs Éva (Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtára) saját könyvtáruk legnépesebb használói csoportjának könyvtárhasználati szokásait mutatta be, valamint, hogy miként alakul a generációk közötti kommunikáció. Bárdosi Mónika az Európai Kulturális Zsebkönyv ismertetésére vállalkozott, Kmety Andrea (ELSEVIR) pedig arról beszélt, hogyan segíti a Scopus adatbázis a kutatóegyetemek tudományos eredményeit.

A Gyermekkönyvtáros Szekció a Könyvtárostanárok Egyesületével karöltve készült az idei szakmai programra. Nánási Yvette (Magyar Gyerekkönyvkiadók Egyesülete) előadásában elhangzott, miként fogadják egyesülésük tagjainak kiadványait itthon és külföldön, valamint, hogy milyen trendek és elvárások érvényesülnek a gyerekkönyvek piacán. Gombos Péter (Kaposvári Egyetem) Olvasó-társ címmel országos mozgalmat szeretne indítani, amelybe egyetemisták és más önkéntesek is bekapcsolódnának. Dömsödy Andrea, a Könyvtárostanárok Egyesületének alelnöke kifejtette, mekkora felelőssége van az iskolai könyvtáraknak a multikulturalitás terén, és hogyan lehet élni a lehetőségekkel. Miklós Katalin (II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Miskolc) a hagyományos és digitális kultúrák "együttélése" kapcsán beszélt a gyerekkönyvtárakban való közvetítésükről.

A Magyar Elektronikus Könyvtár Szekció (MEK) délelőtti ülésén Szalóki Gabriella (eBooks) tartott ismertetőt az eBooks on Demand projektről, Ileana Serbanescu bukaresti előadó a digitális tartalomkezelésről beszélt a Bukaresti Fővárosi Könyvtár Digitoool rendszerében - Németh Ágoston (EX-LH) tolmácsolásával, aki az Ex-Librisnél alkalmazott digitális tartalmakról szólt.

A délutáni program kezdeteként Moldován István visszatekintett a MEK elmúlt 15 évére**. Ezt követően Király Péter a MEK jelenéről és jövőjéről tartott előadást, érintve a hazai könyvtárak fejlesztési lehetőségeit is.

A szakmai programok szekciós részének tartalmi áttekintése után elmondható, hogy gazdag és sokszínű palettán mutatkozott meg a kultúrák találkozásának témaköre az idei bajai vándorgyűlésen.

* Az isztriai Pólából indult Albatrosz nevű osztrák-magyar kutatóhajó személyzete a Salamon-szigetek hidrológiai viszonyait térképezte fel.

** Vö.: Zimányi Magdolna-Moldován István-Drótos László: Mérföldkövek a Magyar Elektronikus Könyvtár életében. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2010. 9. sz. 31-36. p.